

SCI-CONF.COM.UA

TOPICAL ISSUES OF THE DEVELOPMENT OF MODERN SCIENCE

**ABSTRACTS OF VIII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
APRIL 8-10, 2020**

**SOFIA
2020**

УДК 613.954

**ВАЛЕОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК
АКТУАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА**

Цюпак Ірина Миколаївна

к.пед.н., доцент

Шищак Наталія Юрївна

студентка

Херсонський державний університет

м.Херсон, Україна

У статті здійснено аналіз валеологічної культури дітей дошкільного віку як педагогічної проблеми, проаналізовано актуальні дослідження дотичні до досліджуваної проблеми, виокремлені завдання валеологічної науки, розглянуто аналоги валеології, які вивчаються і розробляються за кордоном

Ключові слова: валеологія, валеологічна культура, здоров'я, діти дошкільного віку, освіта.

Виховання здорового покоління, здатного до успішного життєздійснення можливе за умови якісної освіти та створення належних умов для формування здоров'ятворчої та соціально-активної особистості. У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки одним із головних напрямів державної освітньої політики визначено створення здоров'язбережного середовища, екологізацію освіти, формування валеологічної культури усіх учасників навчально-виховного процесу. Ядром державної гуманітарної політики щодо національного виховання має стати громадянське, патріотичне, моральне, валеологічне виховання, формування здорового способу життя, соціальної активності, відповідальності та толерантності.

Проблема збереження та зміцнення здоров'я людини є комплексною і міждисциплінарною, тому досить ґрунтовно розглядалася різними науковими

школами: філософською, медичною, соціальною, психологічною та педагогічною, що пояснює наявність різних підходів до її вирішення. Зокрема, загальні питання педагогічної валеології розкрито в роботах Е. Буліч, Е. Вайнер, В. Колбанов, Г. Зайцев, Л. Татарнікова, А. Царенко та ін. Аспекти валеологічного виховання дітей дошкільного знайшли своє втілення у працях вчених Т. Андрющенко, О. Богініч, Л. Волкова, Н. Денисенко, О. Дубогай, Л. Лохвицька, Н. Семенова.

Теоретичний аналіз еволюції поняття «валеологічна культура» засвідчує зміну її концептуально-методологічних основ. У науковий обіг термін «валеологія» ввів російський вчений І. Брехман на початку 80-х рр. ХХ ст. Він сформулював методологічні основи збереження та зміцнення здоров'я практично здорових людей, що стало альтернативою традиційній медицині, яка зосереджує свої зусилля на лікуванні хвороб за допомогою фармакологічних засобів, ігноруючи розвиток різних напрямків зміцнення здоров'я людей, збільшення тривалості життя та активного довголіття. У своїй монографії «Введение в валеологию – науку о здоровье» вчений зазначав, що наука про здоров'я формується на основі стику низки наук, зокрема, медицини, фізіології, екології, біології, психології, педагогіки, соціології тощо, що зумовлює її інтегральний характер [2].

Наукові джерела засвідчили відсутність єдиного принципу в характеристиці цього феномена. Тому вчені трактують його по-різному, зокрема:

- 1) валеологія (лат. valeo – бути здоровим і грец. logos – учення, наука) – наука про здоров'я людини (в духовному, психічному, фізичному і соціальному плані), спрямована на формування здорової людини і корекцію здоров'я до моменту виникнення хвороби [2];
- 2) наука, що ґрунтується на теорії культури здоров'я біогенетичної системи людини і впливі на живі організми довкілля [5, с.18]; міжнауковий напрямок пізнання здоров'я людини, шляхи його забезпечення, формування та збереження в конкретних умовах життєдіяльності [3];
- 3) способи управління здоров'ям і підтримання його на творчо-активному

рівні;

4) інтегральна наука про духовне і фізичне здоров'я окремої людини і всього людського суспільства на новому етапі його духовно-творчої еволюції;

5) наука про здоров'я людини як об'єктивний стан і суб'єктивне почуття духовного, фізичного, психічного і соціального комфорту на різних рівнях екосистем, вікових стадій і умов; б) наука про культивування здорового способу життя людини [1, с.23-25].

Серед основних завдань валеологічної науки виокремлюють:

-формування валеологічної свідомості та високого рівня валеологічної культури, психології здоров'я;

- пошук методів вивчення здоров'я та здійснення його моніторингу;

- створення соціальних технологій культивування здорового способу життя людини;

- розробка програм зміцнення здоров'я нації через зміцнення індивідуального здоров'я [4, с. 45-46].

Доречно розглянути аналоги валеології, які вивчаються і розробляються за кордоном, зокрема, це «health promotion», «health education» та «school health education». Термін «health promotion» (підтримка здоров'я) був уведений Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) з метою покращення здоров'я суспільства в умовах світової глобалізації. Health promotion – це гуманітарна наука, яка на основі даних біології, екології, психології та медицини вивчає індивідуальні та групові стратегії безпечної поведінки, які сприяють збереженню та зміцненню здоров'я. Відповідно до звіту ООН, високий рівень здоров'я – одне із основних прав кожної людини. У такому ракурсі воно є відображення (показником) якості життя та охоплює психічне та духовне благополуччя особистості [5, с. 1–3]. Health education (санітарна освіта) – це система навчальних курсів, які розробляються, щоб допомогти особистості покращити стан її здоров'я шляхом підвищення валеологічної обізнаності (формування знань, умінь та навичок).

Отже, валеологічна культура старших дошкільників є комплексним поняттям,

яке інтегрує: ціннісне ставлення дитини до свого здоров'я і життя; систему валеологічних знань, умінь та навичок як компонентів валеологічної свідомості; володіння прийомами оцінки стану здоров'я; готовність самостійно чи з допомогою дорослих вирішувати завдання щодо збереження та зміцнення власного здоров'я; позитивну мотивацію щодо дотримання правил здоров'язбереження у повсякденному житті.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бойченко Т. Основи здоров'я: навчальна програма для 1–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс]/ Т.Бойченко, Т.Воронцова, О. Гнатюк та ін. – URL: mon.gov.ua/images/files/one-four/osnovy_zdorov.doc
2. Брехман И. И. Валеология – наука о здоровье / И. И. Брехман; [2-е изд., доп., перераб.] – М.: ФКиС, 1990. – 208 с.
3. Вайнер Э. Валеология: учеб. для вузов / Э. Вайнер. – М.: Флинта; Наука, 2001. – 416 с.
4. Енциклопедія освіти / Акад пед наук України, головний ред В.Г. Кремень – К Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
5. Іонова О. Здоров'язбереження особистості як психолого- педагогічна проблема / О. Іонова, Ю. Лук'янова // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: зб. наук. пр. – Харків: Харківська державна академія дизайну і мистецтв, 2009. – № 1. – С. 69-72.